

Generelle regler om en ministers mulighed for at gribe ind over for uafhængige nævn mv.

21. marts 2025
LTM

Lovgivningsmagten har adgang til at organisere forvaltningen sådan, at visse funktioner organiseres uden for det almindelige myndighedshierarki. Dette kan fx ske ved oprettelse af nævn og råd, der træffer afgørelser uafhængigt af ministeren. Eftersom uafhængige råd, nævn m.v., ikke indgår i det almindelige administrative hierarki, er der derfor ej heller almindelige ulovbestemte styringsbeføjelser til eller fra disse.¹

Et departements mulighed for at styre statslige råd og nævn antages derfor af principielle årsager at være meget begrænset, medmindre regler udstedt i medfør af lov hjemler styring. Det antages endvidere, at hvis et ministerium uden særlig hjemmel ønsker at styre et uafhængigt nævn eller råd inden for ministeriets ressort, må dette ske ved budgetter og med retligt uforbindende midler.²

Hvor det ikke er udtrykkeligt fastsat i lovgivningen, at et råd eller nævn er uafhængigt, antages det at følge af et råds eller et nævns generelt uafhængige stilling uden for det almindelige ministerielle hierarki, at ministerens sædvanlige overordnelsesbeføjelser ikke kan opretholdes, idet formålet med at henlægge kompetencen til et organ uden for det normale forvaltningshierarki ellers ville blive illusorisk. Det antages derfor, at der i hvert fald ikke uden hjemmel kan gives instruktioner fra et ministerium vedrørende materielle spørgsmål, hverken generelt eller konkret. Ligeledes kan der ikke gives konkrete tjenestebefalinger vedrørende sagsbehandlingen, mens det dog antages, at der er mulighed for at fastsætte generelle, formelle regler i form af forretningsorden eller lignende, fordi der ikke dermed afgørende gøres indgreb i nævns og råds uafhængige retsstilling.³

Samlet set kan siges, at udgangspunktet er, at ansvaret for, at en konkret afgørelse er lovlig, påhviler den myndighed, som skal træffe afgørelsen, men at ressortministeriet har pligt til at føre et almindeligt sektortilsyn inden for sit ministerområde. Sidstnævnte indebærer, at ministeriet har en pligt til at handle, hvis det får viden om, at et område ikke forvaltes lovligt, f.eks. ved en henstilling til den pågældende myndighed. Endvidere må ministeriet ikke selv udvirke, at myndigheder inden for ministeries ressort træffer ulovlige afgørelser.

Kulturministeriets/kulturministerens beføjelser i forhold til udøvelsen af Radio- og tv-nævnets kompetencer og opgaver

Radio- og tv-nævnet blev oprettet den 1. januar 2001. Baggrunden herfor var til-lægsaftale nr. 3 af 14. marts 2000 til den dagældende medieaftale af 10. maj 1996 for 1997-2000 om anvendelse af de danske DAB-frekvensressourcer.

¹ jf. bl.a. Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret (2002), side 143.

² (jf. Bent Christensen, Forvaltningsret, Opgaver, Hjemmel og Organisation, 2. udg. (1997), s. 341ff., og samme i Prøvelse, 2. udg. (1994), s. 235. Der henvises endvidere til Folketingets Ombudsmands beretning for 1978, side 639ff., særligt side 645.)

³ jf. Jørgen Albæk Jensen, Forvaltningsret, Almindelige emner, 6. udg. (2016), s. 52).

I forbindelse med oprettelsen af nævnet fremgik følgende af lovbemærkningerne til ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed:

"Det fremgår af punkt 5 i tillægsaftale nr. 3 af 14. marts 2000 til den gældende medieaftale af 10. maj 1996 om anvendelse af de danske DAB-frekvensressourcer, at der skal oprettes et uafhængigt Radio og tv-nævn, som skal forestå behandlingen af ansøgninger om tilladelse til programvirksomhed, udstedelse af tilladelser og efterfølgende føre tilsyn med programvirksomhed for så vidt angår de kommercielle radioforetagender, der udsender digital radio."

Ved den efterfølgende medieaftale for 2001-2004 blev det besluttet at udbyde henholdsvis den fjerde FM-radiokanal og den femte FM-radiokanal. Udbud og tilsyn med disse radiokanaler skulle indgå som en del af Radio- og tv-nævnets opgaver. I medieaftalen for 2001-2004 blev det samtidig besluttet, at Radio- og tv-nævnet skulle varetage de opgaver, som indtil da var varetaget af tre selvstændige nævn: Satellit- og kabelnævnet, Radio- og TV-Reklamenævnet samt Udvalget vedr. Lokal Radio og TV, samt enkelte andre opgaver. De tre nævn blev nedlagt i forbindelse med oprettelsen af Radio- og tv-nævnet.

Reglerne om Radio- og tv-nævnet og dets opgaver m.v. findes i henholdsvis kapitel 7 i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 248 af 16. marts 2019 med senere ændringer, og i bekendtgørelse nr. 1007 af 18. juni 2020 om forretningsordenen for Radio- og tv-nævnet.

I radio- og fjernsynslovens § 39 er det bestemt, hvordan Radio- og tv-nævnet ned sættes. I lovens § 40, stk. 1, er det fastsat, at Radio- og tv-nævnet varetager en række opgaver på radio- og tv-området, jf. lovens §§ 41-44b.

Lovens § 40, stk. 1, fastslår desuden, at nævnets afgørelser efter bestemmelserne i lovens §§ 41-44b, jf. ovenfor om nævnets opgaver, ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Det betyder, at der ikke er mulighed for at klage til en anden administrativ myndighed såsom Kulturministeriet over en afgørelse, som Radio- og tv-nævnet har truffet. Det må antages bestemmelsen er indsat for at tydeliggøre lovgivers hensigt om, at nævnet skal virke uafhængigt af politisk indblanding med henblik på at varetage de nærmere opgaver, nævnet har fået tildelt i henhold til loven.

Kulturministeren har således ikke adgang til at udstede konkrete tjenestebefalinger, ligesom kulturministeren ikke har øvrige sædvanlige overordningsbeføjelser over for Radio- og tv-nævnet

Kulturministeriet har således ikke mulighed for at omgøre en afgørelse fra nævnet. Adressaten for nævnets afgørelser vil imidlertid kunne indbringe nævnets afgørelse for domstolene.